

OLİMPİYATLAR ve 40 YIL LANETİ

Pınar Arpınar Avcı, PhD
Hacettepe Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi

22.03.2020

“40 Yıl Laneti” ile Kast Edilen Ne ? Lanetin Rövanşı mı?, Yoksa İnsan Ürünü mü?

Dünya genelinde tüm ulusal, uluslararası ligler, önemli yarışmalar, hatta Olimpiyat seçme müsabakaları ya iptal edilmiş ya ertelenmişken; buna ek olarak, dışarıya çıkma yasağı ya da toplu alanlarda bulunmama kararları ardından spor salonları ve spor tesisleri kapanmışken, Tokyo 2020 Olimpiyat Oyunlarının akibeti de spor kamuoyunun gündeminde.

17 Mart 2020 tarihinde Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC), Tokyo 2020 Yaz Olimpiyat Oyunlarının planlandığı gibi 24 Temmuz'da başlayacak şekilde hazırlıkların sürdüğünü ve ertelenen seçme müsabakaları da dikkate alınarak, seçme sistemlerindeki olası değişikliklerin her bir spora özgü olarak Nisan ayında duyurulacağını bildirdi. IOC basın açıklamasında “... , **oyunlara dört aydan fazla süre varken, bu aşamada keskin bir karar almaya gerek yok, ve şu an herhangi bir spekülasyon çabalarımıza zarar verecektir**” ifadesine yer verdi ¹. IOC'n kararına yüksek sesle itiraz eden sporcu ve İspanya gibi ülkelerin ise Oyunların ertelenmesi yönündeki taleplerinin gerekçesi “sporcuların hazırlanmak için eşit şartlara sahip olmayacağı” yönündeki hiçte haksız olmayan ön görüşleri.

Hazırlıkların merkezinde yer alan Japonya hükümeti adına Başbakan Yardımcısı Taro Aso “**bu, Japonya'nın tek başına karar verebileceği bir konu değil**” açıklaması ile gözleri IOC'ye çevirirken, “Bu, her 40 yılda bir olan bir problem - Bu Olimpiyatların Laneti” sözleri dikkat çekti. ²

40 yıl Laneti ile kast edilen ne ?

İlk modern Olimpiyatların 1896 yılında Atina'da düzenlenmesi ardından her 4 yılda bir organize edilmesine karar verilmiş, sadece 1916, 1940 ve 1944 yıllarında 1. ve 2. Dünya Savaşı nedeniyle iptal edilmişti.

1916 Berlin Olimpiyatlarının iptal edilmesi ardından 1936 yılında, yani Olimpiyat Oyunlarının 40. yılında, yeniden Berlin'e verilmiş ancak antisemitik ve Nazi propagandasına dönüşmesi nedeniyle pek çok ülke tarafından protesto edilmişti.

40 yıl sonra bu defa 1976 Montreal Oyunları, 25 Afrika Ülkesi tarafından protesto edildi. Güney Afrika'da 1948 yılından itibaren yasal statü kazanan ve 1991 yılına kadar süren “apartheid” adı verilen beyaz ırkın üstünlüğüne dayanan, ırkçı toplumsal sınıflama ve yönetim sistemine adeta destek verircesine Yeni Zelanda rugby takımının Güney Afrika'ya maça gitmesi ve IOC'nin baskılara rağmen Yeni Zelanda'yı Olimpiyat Oyunlardan men etmemesi boykotun gerekçesiydi.

1940 Tokyo Yaz Olimpiyat Oyunlarının pek çok haberde geçtiği gibi 2. Dünya Savaşı nedeniyle iptal edildiği bilgisini de düzeltelim. Japonya'nın Çin'in Manchurya bölgesini işgali ardından patlak veren ve 1937-1945 yılları arasında devam eden Çin-Japonya Savaşı nedeniyle Japonya 1938 yılında organizasyonu düzenleyemeyeceğini IOC'ye bildirmişti. Bunun üzerine Oyunların önce Helsinki'de düzenlenmesine karar verilmiş ancak 2.Dünya Savaşı nedeniyle daha sora tamamen iptal edilmişti.

40 yıl sonra 1980 yılında Moskova Olimpiyatları da Sovyetlerin Afganistanı işgali nedeniyle Amerika'nın çağrısıyla Türkiye'nin de dahil olduğu çok sayıda ülke tarafından boykot edilmişti.

Ve yine 40 yıl sonra, Tokyo 2020 Yaz Olimpiyat Oyunlarının Corona Virüs Salgını nedeniyle tartışmalı hale gelmesi görünen o ki Japon yetkililer tarafından “40 yıl laneti”ni gündeme taşıdı. Kaldı ki virüsün ortaya çıktığı yerin Çin 'de bir hayvan pazarı olarak gösterilmesi de “lanetin rövanşı mı?” sorusunu akıllarına getirmiş olabilir.

40 sayısının gizemi !

Hayatta pek çok tesadüf, bana göre gerçekte insan zekasının ürünü ilişkiler ağı, görünen o ki birçok insanı kaderci yorumlara ya da gerçeküstü kurgulara bir adım yaklaştırıyor. Peki ya 40 sayısı ile ilgili gizemli olan başka tesadüfler yok mu ?

İslam toplumunda günlük yaşamda en çok kullanılan sayı olduğuna şüphe yok. İçinde kırk sayısı geçen isim ve deyim o kadar fazla ki. Bazı örnekler; Kırkpınar, kırk haramiler, kırk-ikinci yağmurları, kırk dereden su getirmek, kırk bir kere maşallah, kırk ev kedisi, kırk para, kırk yılın başı, kırk yılda bir, kırk yıllık dost, bir fincan kahvenin kırk yıl hatırının olması, kırkı çıkması gibi. Muhtemelen bu örnekler artarak devam ediyor.

40 sayısını lanet ile anmak bir yana dursun, aksine özel ve uğurlu bir sayı olduğuna dair inanışlar da oldukça fazla. Tasavvufta, hatta sağlık gibi farklı alanlarda da karşımıza çıkan bu sayı kutsal kitaplarda da sıklıkla geçiyor. Bunların birisi de, insanın 40 yaşında olgunlaşması ile ilgili. Hz. Muhammed'e 40 yaşında peygamberlik verilmesi, İslam dininin doğuşu sırasında ona ilk inananların 40 kişi olması.

Din bilimciler diğer kutsal kitaplarda da 40 gün ve 40 yılın önemini vurguluyor. Örneğin, İncil'de 40 yılın “test, sorgu ve hüküm” periyodunu içeren bir “epoch” yani "bir Jenerasyon"a karşılık geldiğine vurgu yapılıyor. "Life begins at 40 or a fool at 40" deyişi de kimilerince test, yargı, sorgu, hüküm periyodu sonunda %40 eşliğini geçenlerin cennete gitme hakkı kazanacağı şeklinde yorumlanıyor. Nuh'un gemisini 40 yılda inşa etmesi, Hz.İsa'nın 40 gün oruç tutması ve yargılanmasını takip eden 40. gün Pazar günü Kudüs'e girmesi ve halen 40. günün sonunda Pazar günü Easter kutlamaları yapılması bazı örnekler.

Ayrıca, hamileliğin 40 hafta sürmesi, kırklarda toplam iyileşme süresinin %40'ına denk gelen kemik onarım döneminin 40 gün sürmesi de 40'ın özel bir sayı olduğuna dair inancı pekiştiren bazı örnekler. Hatta 40 sayısının önemi düşünüldüğünde; 41 kere maşallah cümlesinin de aslında '40 kere maşallah' ya da '40 bin kere maşallah' cümlesinden değişerek bugüne ulaştığını savunanlar da var.

İster 40 sayısının laneti, tesadüfü, ister uğuru, ya da bizi sınaması diyin, bugün yaşadıklarımız doğa üstü mü diye düşünmeye de gerek kalmadan, artık üstesinden gelemediği şekilde doğanın tarafımızca tahribinin sonucu mu durup bir düşünmekte, mümkünse artık dur demekte fayda var.